

ANBLADET

Nr 126

ISSN 0280-0993

maj 2020

Organ för
NORRTÄLJE SLÄKTFORSKARFÖRENING

Två färgstarka levnadsöden presenteras i detta nummer

Gunilla Ehnströms berättelse om Mats Larsson i Kolsta by, Knutby socken, är inte mindre dramatisk. Efter en träta med grannen Lars Olsson om en gärdesgård hittades Mats i juni 1692 drunknad i Långsjön. Självmord?

Mats och Eva-Britt Andersson skriver om Anders och Ulrika som gifte sig 1818 och efter ett kringflackande liv i fattigdom till slut flyttar in i Rö fattigstuga.

**Om detta och om föreningens verksamhet i den nuvarande Coronatiden kan du läsa i detta nummer.
Trevlig läsning!**

Anbladet utkommer med 3 nummer per år och utges av Norrtälje Släktforskarförening.

Tidningens adress: Box 280,
761 23 Norrtälje.

Hemsida: www.norrtelje-sff.se

Webmaster: Urban Johansson
webmaster@norrtelje-sff.se

Redaktör och ansvarig utgivare:
Urban Johansson

Tidningen ingår i NSFF:s medlemsavgift, f. n. 200 kr/år.

Bankgiro: 459-5724

Manus och idéer till artiklar kan insändas till tidningen under ovanstående adress. Artiklar och citat ur tidningen får användas efter angivande av källan.

Enstaka exemplar av tidigare nummer kan köpas för 30 kr/st.

I NSFF:s styrelse ingår:

Ordf. Urban Johansson
Grovstaväg. 25, 761 93 Norrtälje
Tel: 070-692 48 36

Kassör Ann-Marie Alfredsson
Grovstavägen 25, 761 93 Norrtälje
Tel: 070-279 51 30

Sekr. Willy Menander
Asplundsv. 18, 760 10 Bergshamra
Tel: 070-597 20 33

V. ordf. Bo Ragell
Sandgatan 19, 761 51 Norrtälje
Tel: 0730-894 498

Klubbmäst. Birgit Söderman
Malsta-Ekebyv. 82, 761 71 Norrtälje. Tel: 070-55 280 81

Ledamot Thomas Malmström
Rögårdsgatan 5, 761 30 Norrtälje
Tel: 0176-224 626

Inte mycket är sig likt nu!

På grund av den rådande situationen har vi medlemmar i Norrtälje Släktforskarförening inte kunnat träffas till möten och sammankomster under årets första halva. Så mycket viktigare blir då vår medlemstidning Anbladet, som knyter oss samman och också kan ge livstecken från styrelsens arbete. Mer om detta kan du också läsa på sidan 8.

När man tröttnat på att titta på TV eller att läsa de där böckerna man inte tidigare hunnit med, så har vi ju ändå vår släktforskning att falla tillbaka på. Riksarkivets material har vi ju gratis tillgång till och ArkivDigital arbetar hela tiden oförtrutet på med att lägga till nytt intressant källmaterial till sin redan stora samling.

Nu ligger ju också NSFFs egna forskarregister ute på AD med länkar som underlättar sökning och kontroll av uppgifterna.

Om det är som jag tror, att medlemmarna nu forskar extra intensivt, så borde det ju också generera uppslag till artiklar i Anbladet!

Skicka därför in artikelförslag och idéer till artiklar, som ni vill läsa i Anbladet.

Till vi kan ses igen fysiskt, så håll avstånd och undvik folksamlingar, forska om släkt och hembygd och ha det så bra!

Urban Johansson

Bra sagt!

Vill du ha ett arbete väl utfört, välj då en upptagen man. De andra har aldrig tid.

Elbert Hubbard

Tala inte med mig om hur mycket du arbetar. Berätta i stället hur mycket du får gjort.

James Ling

Skillnaden mellan geniet och dumheten är att geniet har sin begränsning.

Thorvald Gahlin

I kärlek börjar man med att bedra sig själv och slutar med att bedra andra.

Oscar Wilde

Konsten att tråka ut är konsten att säga allt.

Voltaire

Årsmötet den 16 februari

Söndagen den 16 februari höll NSFF sitt årsmöte i IOGT-lokalen i Norrtälje. Ett tjugotal personer hade hörsammat kallelsen och mött upp för att delta i förhandlingarna.

Styrelsen fick ansvarsfrihet för det gångna årets verksamhet, som i ekonomiskt hänseende gav ett överskott.

Styrelsevalen gick raskt undan; alla återvaldes utom revisor Börje Nordström, som av sagt sig omval. I hans ställe invaldes Eva-Britt Andersson. Medlemsavgiften förblir densamma även för det kommande året 2021.

NSFF:s styrelse fr. v. Willy Menander, Urban Johansson, Ann-Marie Alfredsson. Nedre raden: Thomas Malmström och Bo Ragell. Klubbmästaren Birgit Söderman saknas på bilden.

Årsmötet fastställde 2020 års budget, som är grundad på ett medlemsantal om 250 st. Detta är en minskning med ett 20-tal personer från föregående år. Därmed beräknas årets resultat ge ett litet överskott på 400 kr.

Mötet godkände också styrelsens förslag till program för året. Detta ser i grova drag ut som följer.

26 mars Studiebesök på FHC:s (Family History Center) släktforskarcentrum i Stockholm

25 april Besök i Västernäs IOGT-NTO-lokal. Föredrag av Urban Johansson: *Vem ägde jorden bonden brukade*. Sång, musik och kaffeservering.

6 juni Försommarträff på Fasterna hembygdsgård, kl. 11-13.30.

Sept Föredrag av Magnus Bäckmark: *Heraldik – vad är det? En bildvärld inte*

bara för adeln.

Okt Anbytarträff med tips och tricks, lösta forskargåtor m.m.

Nov Föredrag av Hans Landberg: *Norrtälje hamns historia*

Önskemål fanns också om en träff under hösten hos någon hembygdsförening.

Styrelsen fick också i uppdrag att tillsätta en kommitté för att utreda hur föreningens utåtriktade informationsmaterial skall se ut och distribueras. Häri ingår Anbladet, e-postutskick och hemsida.

Efter mötet påtalade Hans Callersjö från valberedningen att föreningen inför år 2021 står inför större förändringar i styrelsen, då såväl ordföranden som kassören aviserat sina avgångar.

För 2020 ser styrelsen ut som följer:

Ordf. Urban Johansson, vald på 1 år
Kassör Ann-Marie Alfredsson, kvarstår 1 år

V. ordf. Bo Ragell, kvarstår 1 år
Sekr. Willy Menander, vald på 2 år
Klubbm. Birgit Söderman, vald på 2 år
Ledamot Thomas Malmström, vald på 2 år.

Mötet avslutades i vanlig ordning med långbord, kaffe och tårta!

Urban Johansson

Svenska dagstidningar

Kungl. biblioteket och upphovsrättsorganisationen Bonus Copyright Access har träffat ett avtal, som gör att man nu kommer åt allt tidningsmaterial hemifrån, även efter 1904 som tidigare var den öppna tidsgränsen av upphovsrättsliga skäl.

Avtalet gäller till en början för april månad, men kan komma att förlängas beroende på hur länge Coronakrisen varar. Tidigare måste man besöka ett bibliotek, anslutet till tjänsten.

Du når de drygt 900 tidningstitlarna via www.tidningar.kb.se.

Databasen innehåller drygt 27 miljoner digitaliserade sidor från 1600-talet till början av 2020.

Tabellverkets dödsorsaksnomenklatur

Av Siv Zinsli har redaktionen fått en lista över dödsorsaker med sifferbeteckningar.

Siv råkade i sin släktforskning på en dödbok där dödsorsakerna endast var noterade med siffror. Via ArkivDigital fick hon svar på sin fråga vad dessa betydde.

Bi Puranen har i sin avhandling om TBC (*Umeå 1984*) på sidan 564 redovisat listor över dödsorsaker som hon använt i sin forskning. Nomenklaturen har förändrats över tid och finns i olika versioner.

1749-1773 formulär I
1774-1801 formulär II
1802-1820 formulär III
1814-1820 formulär IV
o.s.v.

Tabellverket var en föregångare till dagens Statistiska centralbyrå. Listorna kan sökas på adressen: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:661684/FULLTEXT01.pdf>
U.J.

Inställt arrangemang

Släktforskardagarna i Skövde den 22-23 augusti ställs in av Släktforskarförbundet p.g.a. Coronaviruset. Det är första gången på 34 år som detta händer.

Årsstämman har man dock planer på att genomföra, men detta kommer då att ske digitalt.

Kansliet är stängt för besök och personalen arbetar tills vidare hemifrån.

Kontakt med kansliet kan tas genom adressen: info@rotter.se

Böcker och andra produkter kan fortfarande beställas genom förbundets bokhandel.

Anders och Ulrika i Rö fattigstuga

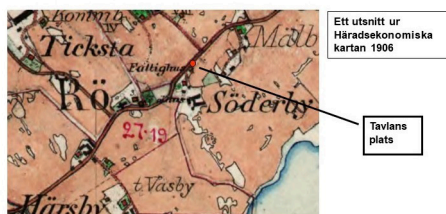
Dessa anteckningar är i huvudsak hämtade från kommunalnämndens protokoll 1862 -1915 AI:1 i Rö kommun, Stockholms län. I denna volym ingår, förutom kommunalnämndens protokoll, även Rö församlings sockennämnds protokoll 1844-61 och Rö församlings fattigvårdsstyrelses protokoll 1859-61. De två sistnämnda organen ingår rätteligen i Rö kyrkoarkiv, men då protokollen är inskrivna i samma protokollsbok som kommunalnämndens protokoll så har volymen hamnat på Norrtälje stadsarkiv. Den första tiden efter att kommunerna bildats i Sverige 1863, kunde kommunalnämnden också fungera som fattigvårdsstyrelse.

Det här var en period i Sverige då stora delar av befolkningen svält. Värst var det under 1867-1869, då hungern drev ett stort antal människor att emigrera. Sveriges befolkning uppgick till cirka 4 miljoner personer, varav cirka 200.000 var inskrivna i fattigvården.

Fattigstugan i Rö blev deras hem

Anders Nilsson (1795-1874) och Ulrika Nilsson (1798 -1887) var min farmors mormors föräldrar.

Berättelsen om Anders och Ulrika visar hur livet kunde te sig för många som föddes runt år 1800. Det var en brytningstid med stora förändringar. Den enväldige Gustav IV Adolf var kung, men blev avsatt 1809 då Sverige förlorat Finland. Sverige fick en ny författning. Demokratin tog en stapplande början, men Sverige var fortfarande ett mycket ojämnt land med en liten grupp rika och en stor grupp fattiga.

Flyttar ofta

Anders Nilsson och Ulrika Nilsson kom båda från enkla hem. Anders föddes i torpet Hagen i Täby och Ulrika i Edsbro. När de träffas är de i 20-årsåldern - Anders har flyttat runt en hel del med sina föräldrar och syskon och bott i Gärdestorp i Danderyd, i Stora Sjöändan i Rimbo och i Sandtorp på gården Kristineholms ägor i Lohärad. Ulrika bor i Edsbro när

hon träffar Anders. Hur och var kan vi bara gissa, det är ett par mil dem emellan. En lördagsdans på någon loge?

De gifter sig 1818 i Lohärad och Ulrika flyttar hem till Anders föräldrar och syskon. Deras första barn, dottern Greta Lisa (min farmors mormor) föds i Sandtorp 1821. Året därpå flyttar Anders, Ulrika och lilla Greta Lisa till Kvarnorp i Rimbo. Under en följd av år hankar sig familjen fram genom att Anders får påhugg här och där. De får ytterligare en dotter, Ulrika, år 1828. Därefter föds Johanna 1831, Lovisa 1836, Carl Petter 1839 och Jan Erik 1844. Då är Ulrika 46 år gammal. Under de följande åren bor familjen inhysta på en rad olika ställen, i jakt på försörjning: Kvarnorp, Godboda, Finnby och Hersby.

Lögn om födelseort

Vid ett husförhör 1835 ljuger plötsligt Anders för prästen och påstår att han är född i Rö. Kanske har han redan planerat en flytt och tror att han därmed ska åtnjuta hemortsrätt i Rö? Enligt lag var det socknen där man var född som hade skyldighet att betala fattigvård.

År 1838 flyttar familjen till Rö krogar på Wäsby's ägor. "Utan betyg" skriver prästen i Rimbo missnöjt när han ska fastslå att Anders byter socken. 16-åriga dottern Greta Lisa följer inte med utan gifter sig så småningom och bosätter sig i Frösunda.

På 1600-talet fanns det flera krogar i de här trakterna, men när Anders och Ulrika flyttar in på Rö krogar på Wäsby's ägor är det inte någon restaurang. Numera bebos stället av fattighjon, gamla pigor, änkor och båtsmän. Anders och Ulrika blir kvar där i 18 år och de båda yngsta sönerna föds där.

Trots att fattigdomen är stor nämns inte Anders och Ulrika i fattignämndens protokoll. Först 1851, då yngste sonen är sju år, finns familjen noterad i protokollen. Barnen uppbar då ett mindre understöd.

Spånadslön

Ulrika står för en stadig inkomst. Fattigstugan drivs nämligen som ett spinnhus där kvinnor bereder och spinner lin och får betalt för vikten på garnet. 40 öre skålpundet är ett gängse arvode för fint spunnet lin. Ulrika blir till och med

omnämnd i fattigvårdens protokoll för sin skicklighet.

Anders lämnar in en begäran om understöd. Paradoxalt nog avslås den eftersom Ulrika är så duktig vid spinnrocken. Däremot beviljar nämnden att de får flytta till fattighuset.

År 1856 flyttar alltså Anders och Ulrika in i fattigstugan i Rö tillsammans med de yngsta barnen. Anders är nu 61 år och Ulrika är 58. Vid den här tiden var det ovanligt att man överlevde 50-årsdagen. Fattigstugan blir Anders och Ulrikas hem för resten av av livet.

År 1866 beviljar fattigvårdsnämnden till sist ett understöd i form av 1/4 tunna råd och 1/4 tunna korn. År 1869 tilldelas Anders och Ulrika 80 skålpund rågmjöl, 40 skålpund korn, 2 säckar potatis och 20 skålpund strömming. Samma år får Anders och Ulrika också flytta in i det "stora rummet".

Det är svår svält i hela landet till följd av missväxt. År 1872 får Anders äntligen lite kontanter utöver naturaunderstödet - två riksdaler, vilket är den lägsta summan bland fattighjon. Det motsvarar ungefär 110 kronor i dagens penningvärde. Anders och Ulrika får också lite mer tilldelning av potatis.

Sonen blir skräddarmästare

Allt är inte eländes elände. En ljusglimt är att en av sönerna tas emot som lärling hos sockenskräddaren Thunström. Enligt anteckningar tar han emot sonen "Jan Petter" som skräddarlärling. Thunström får en rejäl summa i bidrag för detta. "Jan Petter" ska också utrustas med konfirmationskläder med mera. "Jan Petter" ska också förberedas för konfirmation. Detta är en bra möjlighet för "Jan Petter" att lära sig ett hantverk.

Det är dock oklart vem av sönerna det gäller. En son heter nämligen Jan Erik och den andre Carl Petter...

Kommunen bestämmer hursomhelst att det går så bra, att "Jan Petter" ska stanna kvar hos skräddarmästare Thunström. Kommunen har dock blandat ihop namnen - det är yngste sonen Jan Erik som blir skräddare. Jan Erik är farmors mormors bror.

Den här bilden finns på Rö Hembygdsförenings hemsida och föreställer "Skräddarmästare Andersson i Rökrogen". Av allt att döma är mannen till vänster Anders och Ulrikas son Jan Erik Andersson, som utbildade sig till skräddare. Han hade då bytt namn till Johan Erik Andersson. Mannen till höger heter David Lindberg och är från Nibble. Okänt fotodatum. Bilden är utlånad av Kicke Lindholm i Nibble.

Avlider utan känd dödsorsak

Anders avlider 1874, 79 år gammal. Under åren som följer ökar Ulrikas understöd från år till år. När hon är 84 år får hon, förutom maten, 13 kronor per år. I dagens penningvärde motsvarar det 663 kronor. Hon får också vid några tillfällen litet tyg till kläder. Ulrika avlider 1887, 89 år gammal. Båda dör sannolikt av hög ålder, för ingen dödsorsak anges i dödboken.

Mats och Eva-Britt Andersson

Faktaruta

Anders och Ulrikas understöd 1869
80 skålpund rågmjöl = 34 kilo
40 skålpund korn = 17 kilo
2 säckar potatis = uppskattningsvis
cirka 50 kilo
20 skålpund strömming = 8,25 kilo

Källor

Stadsarkivet i Norrtälje (fattigvårdsstyrelsens protokoll)
Statistiska centralbyrån, scb.se
"Svälten" av Magnus Västerbro (Albert Bonniers förlag)
Husförhörslängder och andra relevanta kyrkböcker, arkivdigital.se
Rö hembygdsförening, rosocken.se
ekonomifakta.se

Kamratcirkel om DNA och släktforskning

På mingelträffen den 23 oktober 2019 fick de som ville anmäla sig till en s. k. kamratcirkel om DNA-forskning i regi av Studieförbundet Vuxenskolan.

En sådan cirkel har ingen formell cirkeldare, utan man träffas och diskuterar olika frågor och hjälper varandra att komma framåt.

Till cirkeln anmälde sig 10 personer och Mats E Andersson tog på sig uppdraget som "ordningsman" som innebar att föra en deltagarförteckning, ha hand om nyckeln till lokalen och att förbereda litet diskussionsfrågor.

Vi träffades i vuxenskolan fina lokaler där vi hade tillgång till wifi och dataprojektor. Vuxenskolan får för besväret litet statsbidrag när cirkeln är avslutad.

Under januari-februari träffades vi 5 gånger och använde Peter Sjölungs bok Från DNA-test till släktträd som referensmaterial.

När cirkeln var slut tyckte vi alla att vi lärt oss en hel del i detta svåra ämne. På något sätt kommer gruppen att fortsätta sitt arbete, om än inte i en så formell form. Vår förhoppning är också att vi skall kunna utgöra en resurs för NSFF i det fortsatta DNA-arbetet. / U.J.

Nedan några av deltagarna under livliga diskussioner. Ingvar, Sven, Ingegerd och Thomas.

Mats Larsson i Kolsta, Knutby socken

Mats Larsson hette en man, som ägde ett skattehemman på 5 öresland i Kolsta by på 1600-talet. Han var min fm mf mm ff ff.

Hur vet jag det, då ministerialböckerna för Knutby börjar 1674? Sonen Erik Matsson Kolman, rusthållare i Kolsta, dog 1736, 73 år gammal och bör ha varit född 1663.

Jag hade fått sommarjobb som expeditionshavande i forskarsalen på landsarkivet i Uppsala, förmiddagar. På eftermiddagarna satt jag och släktforskade i Knutby kyrkböcker. Det var innan mikrokorten kom. Där blev jag bekant med Gustaf Holmgren, som nyligen pensionerats från sin tjänst som chef för handskriftsavdelningen på Universitetsbiblioteket i Uppsala. Han hade själv härstamning i Knutby på sin morfars sida. Av Gustaf fick jag reda på allt, som gick att få fram ur de renoverade domböckerna i Svea Hovrätts arkiv, i vissa fall i originaldomböckerna i Närkehundradomstadsarkivet i Uppsala. Denne Mats Larsson hade Gustaf hållit föredrag om för länge sedan hos Knutby-Faringe hembygdsförening.

Gården i Kolsta, Södergården, hade Mats Larssons far Lars Eriksson köpt av oskyldom mannom, Erik Kolstadius. Mats var hemmahörande i Skenninge i Edsbro socken.

Mats Larsson påträffades den 15 juni 1692 i Långsjön mellan Knutby och Faringe, liggande framstupa med huvudet täckt av ett kläde, som var knutet i halsgropen (1). Som alltid vid dödsfall där brott kunde misstäckas, kallade häradshövdingen till extra ordinarie ting, vilket nu ägde rum den 23 juni. Det visade sig att Mats efter en träta med sin granne Lars Olsson om en gårdsgård och en målsten föregående vår, hade önskat Lars att denne måtte dricka fördömsel i sig med nattvardsvinet, eftersom han gick fram till duken utan att vara förlikat med Mats.

Av den rannsaking, som prosten hållit i Knutby sockenstuga den 22 maj 1691, framgick det att Mats vid det olyckliga tillfället hade sagt till Lars i vittnes närvaro: Du var till Herrans nattvard igår men när du gick fram till duken och påsten gav dig Herrans nattvard, önskade jag dig för(= istället för) Guds välsignelse

Guds förbannelse, och för Jesu lekamen och blod själva fanen uti dig (2). Mats instämde till de tre därpå följande tingen men vågade inte inställa sig. Det tredje av dessa ting hölls den 13 juni 1692.

Då hade Mats redan givit sig av hemifrån. Söndagen den 10 juni hade han vid aftonvarden strax före solnedgången sagt till sin hustru att han samma kväll skulle gå till sin gifta dotter Brita, som bodde i ett torp på Kolsta ägor, och rådgöra med henne om när hon vill ha ut sin dynga på åkern.

Efter maten uppmanade han folket att gå till sängs och lade sig själv på en bänk. Hustrun lade sig på en annan bänk. När hon vaknade var han borta. Dottern Brita vittnade att han besökt henne på torpet, när det var som mörkast, men han hade inte velat gå in. När hon frågat vart han skulle gå så sent hade han svarat att han ville gå till sin bästa vän, Per Mårtensson i Solvalla i Faringe, vilket han bett henne säga sin mor. Han hade fått tidender att han skulle bli fasttagen antingen samma eller nästföljande natt och förd till tinget, därför ville han gå medan det var natt.

Han skulle stanna i Solvalla tills tinget var förbi. Dottern Brita följde honom ett litet stycke till vägs. Då gruvade han sig över sin granne, ”att han förföljde honom och att han för dennes skull måste gå så om nattetid”. Hon tog honom i armen och bad honom att inte gå bort medan det var natt, och att han skulle akta sin kropp och själ, då han gick så allena och snart kunde fatta elaka tankar. Han svarade: Kära barn, du talar så illa. Jag har förr legat fyra dygn under en gran på Rickboskog, då jag även var ofärdig (3) och Gud bevarte mig då, nog går jag nu säker socknar emellan; för ingen annan orsaks skull går jag nu undan, än jag tycker det skulle falla mig alltför tungt, om jag nu skulle bli förd i järn. Han sköt henne ifrån sig och bad henne gå tillbaka hem. Både den hemmavarande ogifta dottern Annika och hans båda drängar vittnade att Mats syntes ha varit vid sitt fulla förstånd; han hade ätit både om middagen och om aftonen och han hade lagt ifrån sig kistnyckeln i bokhyllan, nyckeln som han alltid annars bar med sig.

Häradsrätten fann att Mats fullt medvetet berövat sig livet och dömde därför enligt praxis att hans kropp skulle tas upp ur sjön av bödeln och nedgrävas. Hovrät-

ten beslutade emellertid vid omprövning att kroppen skulle tas upp av annat folk än bödeln och begravas utan ceremonier avsådes på kyrkogården (4).

Enligt prostens brev till domkapitlet den 7 maj 1691 hade Mats Larsson i alla tider varit bullersam och legat i ovänskap med sin nästa (5).

På Knutby sockenstämma 27 juni 1675 (6) tillfrågade Mats Larsson de närvarande om någon visste eller kunde betyga att hans hustru var trollkärning eller eljest ”hava sig oärligen förhållit”. Alla sockenmännen ”svarade sig sådant varken veta eller hava hört”. På det begärde han ”vittnesbörd, vilket ock honom blev beviljat”.

Mats Larsson processade ofta mot kapten Carl Philp på Ekeby säteri, Knutby, till vilken Mats betalade skatt. Mats förlorade nästan alltid och dömdes att plikta stora summor. Man kan undra hur han hade råd. Kanske släkten ställde upp med pengar.

Trots allt valdes han till riksdagsman för bondeståndet i Närkehundradomstadsarkivet vid 1680 års riksdag. Hur kunde man välja honom? Kanske behövdes en påstridig och envis man vid det tillfället. De egenkaperna hade ju han.

Det kan tilläggas att Brita Matsdotter vigdes vid sventjänaren Sven Persson Kolbom 1683.

Gunilla Ehnström

Noter

1 Svea Hovrätt, advokatfiskalen i Uppsala län 1692, E XIe:703, fol 1109 ff.

2 Protokollet finns intaget i Uppsala domkapitels handlingar rörande Knutby pastorat men är daterat den 21 maj. Domkapitlet hade uppmanat prosten att hålla rannsakingen (domkapitlets protokoll den 13 maj 1691) efter det att prosten anmält händelsen till domkapitlet.

3 Protokollet gör här parentes: ”nämligen för några karlar som han skar med kniv, varför nämnden berättade honom hava pliktat”.

4 Skrivelse från Svea Hovrätt den 1 juli 1692 till landshövdingen (Uppsala länsstyrelsens arkiv, landskansliet).

5 Uppsala domkapitels handlingar rörande Knutby pastorat.

6 Knutby sockenstämmoprotokoll 1674-1713 ingår i Knutby C:1.

Gården Kolsta 4:1, Södergården, flygfoto. Mangårdsbyggnaden i övre vänstra hörnet.

Ur fotoalbumet. Kolsta 4:1

Flickorna Holms vigsel den 7 juni 1936. Bröllopsgästerna uppställda framför mangårdsbyggnaden på Kolsta. Fr. v. Rut Holm och Joel Eriksson samt Elsa Holm och Karl Wallin.

Gunilla har lämnat följande kompletterande upplysningar rörande artikeln om Mats Larsson.

Ruts man *Joel Eriksson*, hemmansägare från Tunaby, Tuna, dog redan 27/1 1937. Då var Rut gravid med sonen Lennart, som föddes efter faderns död. Rut tog arbete i Uppsala och lilla Lennart fick växa upp hos morföräldrarna Johan Vilhelm och Hulda Maria Holm i Kolsta. *Johan Vilhelm Holm*, född i Västra Ryd, kom till Knutby i början av 1900-talet med Hulda Maria, som var född i Bladåker. Kolsta arrenderade de till en början men köpte sedan gården om 2 mantal av bataljonspredikanten Källström i Sånga.

Elsa gifte sig med sågverksarbetaren Karl Wallin från Åsby, Edsbro.

Mats Larssons sonsonson Erik Jansson, 1730-1798, rusthållare och kyrkvård, tycks vara den sista av ättlingarna, som ägde gården. Hans barn flyttade i alla fall ifrån Kolsta. Erik dog av bröstfeber och hans hustru Karin Andersdotter av bröstsjuka 1797.

NSFF i karantän

Efter årsmötet i februari i år, såg allt mycket ljusst ut för Norrtälje Släktforskarförening. Vi hade gjort ett gott ekonomiskt resultat för 2019 och fattat beslut om ett intressant och spännande verksamhetsprogram för 2020. I ett slag byttes denna optimism mot stor osäkerhet på grund av Coronapandemin. I stället för att samlas kring de olika arrangemangen har vi fått ställa in hela vårterminens programverksamhet och ingen vet hur länge pandemin kommer att påverka vår förening i ett längre perspektiv.

Detta sorgliga läge gäller ju inte endast för NSFF utan för alla föreningar och organisationer som arbetar med verksamhet för medlemmar och allmänhet. Naturligtvis skall tilläggas att jag har stor förståelse för allvaret i hälsoläget och att något annat handlingsätt än stor försiktighet är helt utesluten. Inte minst för att våra medlemmar har en hög medelålder och därmed är speciellt utsatt för smittorisk.

Besöket hos Mormonkyrkans släktforskarcenter i Stockholm i mars ställdes in också av Mormonkyrkan själv och träffen hos Inga Gustavsson i Västernäs på Väddö gick samma öde till mötes. Det ser heller inte ut som om besöket på Fasterna hembygdsförenings gård den 6 juni skall bli av.

Styrelsen menar dock att dessa arrangemang skall genomföras när hälsoläget blivit bättre, antingen i höst eller nästa år. Styrelsen träffas inte heller i fysisk form längre. Det senaste mötet genomfördes digitalt genom maildiskussion. Inte på något sätt lika trevligt, men vi kan ändå komma framåt och fatta beslut i olika frågor.

Vi arbetar således vidare med målsättningen att de träffar och arrangemang som årsmötet fattat beslut om också skall genomföras.

Urban Johansson

Rafaels målning S:t Georg och draken från 1504 kan stå som en symbol för den kamp som nu pågår mot det onda som drabbat mänskligheten. I alla tider i mänsklighetens historia har sådana olyckor inträffat, ofta av människorna tolkat som sänt av Gud, som straff för syndigt leverne.

Bilden ur Konstens världshistoria, Renässansens måleri II, Bokfrämjandet Helsingborg

Några viktiga årtal

1686 Ny kyrkolag. De första rikstäckande bestämmelserna om kyrkobokföring.

1693 Mantalsskrivningen regleras i lag.

1748 Kungl. brev som påbjöd prästerna att föra längder över födda, vigda, döda.

1765 Förordning om plikt att delta och straff för uteblivande från husförhör.

1861 Fastställda formulär för kyrkböckerna.

1888 1765 års förordning upphör att gälla. Husförhören togs bort.

1894 Förordning om nya formulär för kyrkböckerna, som trädde i kraft 1895.

Husförhörslängderna skulle avslutas 1895-1900 och ersättas av församlingsböcker.